

SETOMAA



„Setomaa” ilmub alates 1995. aastast
Lehte rahastab Setomaa kultuuriprogramm

NR. 9. (113.) SEPTEMBER 2005



ESIMESED KÜMMME AASTAT AJALEHTE „SETOMAA”!



Fotol Petseri 2. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal ja ühtlasi 3. klassi juhataja Viktor Batalinovski 2. septembril 2005. Õpetajana Viktor ka ise õpib ning teeb uurimustööd Petseri ajaloost.

Arvi Matvei foto



Leelotajad maarjapäevakirmaskil 28. augustil 2005 Petseris koolimaja morol, vasakult Ants Sarv, Ülle Kärner, Öie Sarv, Maarika Ahven koos poja Jakoga, Aleksandra Lohk, Anne Sepamägi, Ain Sarv.

Arvi Matvei foto

Kallis suur sõber „SETOMAA”!

Sinu sündimist oodati, Sinu ilmumist oodatakse alati.

Sest Sa jutustad alati sellest, mis meie ümber, mis meile kõige lähemal ja lähedasem.

Sellest, mida me kalliks peame ja hoiame.

Sinu ridade vahel on rõõmu ja muret, armastust ja paraku ka südamevalu.

Setomaa valdades on sündinud Sulle

mitmeid kaaslasi.

Suurus ja maht on erinevad, eesmärk ühine – kajastada meie elu, meie püüdlusi elu püsimajäämise nimel Setomaal.

Väärtustada kodukohta.

Õnnitleme Sind juubeli puhul ja soovime pikka iga!

Sulle, Ilmar, sületäis sügislilli!

„POLODA HELÜ“ MIKITAMÄELT

Õnne ajalehele „Setomaa”!

Tänaseks on ajaleht SETOMAA ilmunud kõikide hädade ja viletsuste kiuste 10. aastat! See on Setomaa jaoks suur saavutus! Ja seda on rõõm tunnustada.

Ma arvan, et ajalehe ilmuma hakkamise vabast ja vaevast võiksid kirjutada Aare Lepaste ja Toivo Kaskpeit. Ajalehe ilmumise kaasnenu unistuste täitumistest või pettumustest Aare Hörn või Vello Lövi.

Ajalehe kestmisvabast Ilmar Vananurm.

Kuidagi kurb on kogu aeg kurtmist kuulata, sest ma näen, et kurdavad ka need, kes saaksid ise palju edenemise heaks teha. Ikka loodetakse kellegi teise peale, ikka veel on kombeks ebaõnnestumise korral parastada ja isegi õnnestumisel halvustavalt suhtuda. Millal me küll sellisest suhtumisest lahti saame?

Ühes olen kindel – ajaleht SETOMAA on edastanud olulist informatsiooni kõigile, kes seda ajalehte loevad ja lugejateks ei ole ainult Setomaa elanikud vaid kõik, kellele Setomaa pole ainult igavikule määratud koht.

Mina arvan, et võin lehelugejatega lihtsalt rõõmu tunda. Ja soovida lehe tegijatele ja kaaskirjutajatele mõttelendu ja sullejoo-

ksu ning materiaalseid vahendeid, sest hea tahe trükipressi ei liiguta ja lehti laiali ei vea. Kõike muud on lehe ilmumise vältel heast tahtest tihti tehtud.

Palju õnne ajalehele SETOMAA, pikka ilmumist ja rohkeid kaastöid!

SIRJE SIRULI,
lugeja

Tähnäkene ja Pähnäkene

Süküs taht väelüisi võimu hindä kätte võtta. Öga hummogu kaet, öt kookösölö om üüse rohköba köllatsit lehekeisi mano tulnu, nii ku' hallö hiussit mano. Vahtrapuu lätt verevábást ja ka' ubina' läävä' köö verevábást ja ossa' vaalusö' inäbä ubindö all vasta maad. Tsirgu' uikasö' ütstöist kokko ja lindasö' pikäh hannah. Inömisö' tsungvä' põldu müüdü, öt saia' kätte suvöga' kasunu' kartohka, käävä' müüdü mötsu ja korjasö' verevást lännü' palohkit ja ilosit tsöörüt kurömarju. Süküs, süküs. Ja noho. Aivö' käävä.

Tähnäkene ja Pähnäkene istusö' uma lämmäh taröh ja arotasö, öt midä nä' suvöl omma nännü', midä tennü. Tähnäkene könölös, öt kuis tä käve suuröh liinah ja essü ar'. Pähnäkene imeht, öt kuis tuu sai nii olla: „Sa olöt sääl liinah nii mitu kõrda k'aunu' ja eiski' puul aastakka sääl elänü'

ja no' essüt ar'”

“Oh kull'a taakönö, ku' sa' tiia-si' ku' võrksahe no' eh'tedas maiju, nätlä ja sain, töönö ja korrus, kuu ja maja. Arvaku-üi, öt tuu liin om inäp tuu, mia' oll aastak tagasi. Huulitsagi' omma' töistö paika tougat, olö-öi' nii, öt önnö väikeisi maiju asömöl omma' suurö klaasidsö' saina'. No' omma' piigliina' vai nii ku' vanastö ülti – var'okaetusöhuulidsa. Ma' hüä pala aigu saisi, kaiö ja mötli ja lätsi ja jal' saisi ja mötli, öt koh ma olli, kuis siih om inne olnu, kohe poolö ma piasi' minemä. Tihka-as küüsüdä' ka, kõigil oll väiga kipö kohegi' minnä' ja sis olli sääl ku' üts ullikönö.”

A Pähnäkene könöli, öt kuis tä ütäl pääväl kor'as mötsah palohkit ja sis trehväs sääl töist mar'akorjajat ja naksi' sis arotamma tuud ilmaello. Könöli, kuis haina om tett ja öt naabri möi ar' uma

ilosa ja hüä lehmä, öt timä jova-ai' inäp haina tetä, noorö' uma lehmä piimä juu-üi, tahtva' poodipiimä ja saaki-i' lehmä pitä. Kinkölö sa' piat! Timä ka' ütäl, öt seo aastaka hoia viil üle talvö ar', öt n'aus kuis saa töösöl aastagal, öt jäi ütsindä elämä, eis' jova-ai' piimä ar' tarv'ta' ja olö-öi' kohegi' panda' ka. Inne ku' oll tuu piimäring, sis oll hüä, sai ka' mõnö kopiga rahha, a no' om aig handsagust lännü, no' üts'k inöminö ja luum olö-öi' inäp midägi. Sis muidogi' tull jutust ka' seo suvinö liinainömistö näütemäng siih Setomaal. Tuud kuts'tas no' kultuuri oppamisöst, populari-siirmisöst, liinainemise' oppasö setosilö, kuis tulö laulta' ja ellä ja olla. Naabrinaane könöli viil, öt inne olö-öi' säänest asja olnu, öt kirmasölö saa-ai' muido minnä, ku' tulö rahha massa, pilediga' kirmas! Höigati vällä, öt ödagu

om paasapävä kirmas, a oll hoop's pilediga pido. Pääle nuidö jutta könölimi viil, öt poodi man ostötas siini ja marju kokko ja kuis öks vihma om veid'ö ja öt vanastö oll öks parep ku' no'. Naabrinaane könöli, öt ku' nimä noorö' olli, sis küälä' olli' suurö, nuuri pall'o ja elo oll löbus. K'audi ja olti ja tetti tüüd ja määnestki' säänest suurt viinajuumist ja kaköluist küläh olö-ös, midä näüdüti sääl liinateatri eten-düseh. No' om siiä nii pall'o muialt inömisö tulnu, öt mii' pia hilla olöma ja tassa elämä, töösö' tiidvä' kuis tulö olla.

A poroviga' taha-ai' kuigi' välä tulla, nii kuiv om. “Möni siin öks väelüisi tsuskas nöna maa seest vällä, sis om ka' puruhus's'töt. Hummön tulö jal' puulpühä, latsö' tulöva' liinast kodo ja kütvä' sanna. Nooröba tütre pujakönö lätt edimäiste klassi. Annasi' jummal tälle tervüist ja tarka miilt

tuu koolitii hõste läbi k'avvu'. Mul umal aol olö-ös öigöhe aigu kool'h k'avvu'. Perreh olli ma' üts tüütégijä, töösö' sösarö-vele' sai' öks rohköba kool'töt. Mullö kül' väiga miildü opminö, a vanöbit oll vaia avita. Lääsi' öks mu ummil latsil hõste ja näide elo' olösi' kergebä' ku' mii' aigu.”

Niimuudu sis mii' sääl polbadi. Mar'a tahtsö' korjamist, pääväkene kändü jö' suurö kuusö taadö ja jutu' tull ar' lõpöta' ja hoop's käekese' k'auma panda'. Kodo minneh tulöki-is tikököist tii pääle ja joudsö ilosahe kodo.

Talvöl hüä Tähnäkesel ja Pähnäkesel palohkasahvti süvvä' ja suvö pääle mötölda' ja tehndä' palavat pääväkeist ja lämmind vihmaköist.

SARVÖ ÖIÖ